

HART

5 414306 125773 01950

Alles over kunst.

Nr.195, 4 september 2019

Teresa Margolles, Emmanuel Van der Auwera, Jonas Staal, Ariane Loze, Orla Barry & Els Dietvorst, City Report Warschau, Special Brussels Gallery Weekend

Als plek
van radicale
verbeelding
is kunst
per definitie
politiek

Het gefragmenteerde zelf

Een gesprek tussen

Ariane Loze
en Sam Steverlyncx

©Dun- Pierre Sloop

Een van de meest bejubelde werken die in opdracht van KANAL – Centre Pompidou werd gemaakt voor de toekomstige collectie van het museum, was *L'Archipel du moi* van Ariane Loze. In die video, volledig opgenomen in de voormalige Citroën-garage, speelt Loze niet alleen alle personages, ze fungeert ook als scenarist, regisseur, geluidsvrouw en technicus. Met die manier van werken laat ze zich, ook internationaal, steeds meer opmerken. Tijd voor een gesprek.

Sam Steverlyncx:

In je video's speel je verschillende personages, is niet veel actie. Je werk lijkt meer beïnvloed door theater dan door film. Ben je van opleiding actrice?

Ariane Loze:

"Ik speel al heel lang theater. Eerst volgde ik drie keer per week avondlessen aan het Conservatorium. Het was een goede, maar heel klassieke opleiding, met regels uit de 17de, 18de eeuw. Na een verblijf in Berlijn heb ik me aan het RITS ingeschreven. Ik heb er regie gestudeerd. Ik was nog jong en vond het niet evident om mensen te regisseren. Daarna heb ik a pass gevolgd, een post-opleiding performatieve studies. Vandaar heb ik de stap naar video gezet. Plots zat ik niet meer in een theaterzaal, maar leek het of heel het theater in mijn computer terecht kwam."

SS Ben je toen video's beginnen maken zoals je nu doet?

AL "Dat was puur toeval. Ik wou een voorstelling maken op basis van foto's. Ik wou begrijpen hoe je een verhaal vertelt met beelden in plaats van met tekst. Daarom ben ik boeken beginnen lezen over cinema en narrativiteit in films. Ik merkte al gauw dat het te theoretisch was voor iemand die nog nooit had gefilmd. Dus nam ik zelf plaats achter de camera. Mijn eerste video, *St-Erme*, draaide ik in het klooster waar PAF (Performance Art Forum) was gevestigd. De video had geen onderwerp. Ik nam een shot, een tegenshot en begon dan alles te monteren. Omdat ik alleen was, heb ik zowel personage A als B gespeeld. Maar het was nooit de bedoeling een video te maken waarin ik zelf alle rollen zou spelen (lacht)."

SS Je hebt theater gestudeerd en begon toen video's te maken. Hoe ben je uiteindelijk in het circuit van de beeldende kunst terechtgekomen?

AL "Toen ik mijn eerste video af had, zei mijn mentor Jan Ritsema: 'Interessant. Maak een andere!' Het is het beste advies dat ik ooit heb gekregen. Doe gewoon voort! In één jaar tijd heb ik tien video's op die manier gemaakt. Ik was op zoek naar een producent. Maar niemand was geïnteresseerd. Producenten van kortfilms vonden mijn video's te raar."

SS Hoe ga je te werk?

AL "Al vanaf mijn eerste video vertrek ik van de ruimte. Met tekst beginnen kan ik niet, dat werkt niet voor mij. Eerst is er de ruimte. Dan komen de ideeën. Ik draai chronologisch om te weten waar ik in mijn verhaal zit. Ik speel één rol tot een bepaald punt, dan de tweede. In KANAL – Centre Pompidou was het gemakkelijker om me telkens om te kleden dan om alles te verplaatsen, omdat het gebouw zo groot is."

SS Moet je dan aangeven waar je staat, zoals op de bühne?

AL "Het is een beetje intuïtief. Ik kijk heel weinig naar shots tijdens het draaien. In het begin stond ik soms buiten beeld, want ik had niemand om het me te zeggen (lacht). Maar ondertussen zijn we tien jaar verder. Ik heb geen tape op de grond meer nodig."

Je werk zit verankerd in theater, maar tegelijk wil je de illusie doorbreken. Net zoals in het vervreemdingstheater van Bertolt Brecht speel je verschillende rollen, toon je de backstage.

Loze: "Op de set werk ik met heel weinig middelen. In theater zit je op een oncomfortabele stoel en staat er niet veel op het podium. Je moet je zaken inbeelden: 'We zijn nu in Engeland in 1400'. In cinema moet het resultaat realistisch zijn. Anders geloof je het niet of vind je het een slechte film. In theater wordt de verbeelding meer getriggerd. Hoe kan je zoiets doen in film? Wat als je de middelen reduceert? *Dogville* van Lars von Trier is daar een mooi voorbeeld van."

SS Je hebt een heel herkenbare stijl. Je video's zijn haast geconcentreerde stukken met veel dialogen.

AL "Iemand zei ooit over mijn werk: 'You stage situations, you don't tell a story.' Dat is me bijgebleven. Romans interesseren me weinig. Ik ben niet geïnteresseerd in het verhaaltje. Wel in de processen. Daarom lees ik liever essays dan romans. De processen zijn hetzelfde. Iedereen is wel eens ontgoocheld, heeft angst, is kwaad, ongelukkig. ... Maar de details zijn anders."

SS In je video's gebruik je vaak citaten. Zo is *NEIN WEIL WIR* bijna volledig opgebouwd uit citaten van bekende denkers. Maar je citeert ook jezelf. Zoals "Plus rien de ce qui vit sera soumis à la volonté, au désir, à la faim, d'un autre être vivant". Die zin komt eerst voor in *Inner Landscape*, later opnieuw in *Studies and Definitions*.

Loze: "Ja, het is de eerste zin uit een nieuw manifest. Het is een zin die ik in die video heb bedacht, terwijl ik een berg aan het beklimmen was. Het was februari en er was veel wind. Ik was daar alleen aan het werk en dacht na over wat een mens zou opnemen in een manifest. Ik vind het een mooi beeld voor wat ons te wachten staat. Onze generatie pikt de dingen niet meer. We willen niet meer werken tot we een burn-out hebben."

"*NEIN WEIL WIR* is opgebouwd uit korte citaten over de relatie van de mens tot de maatschappij. De video gaat over de ecologische urgentie die eigenlijk een spiegel is van de manier waarop de mens zich

Ariane Lize, *Mainstream*, 2018, s/f, HD video met geluid, 2018, © Ariane Lize

HART 195

It's hard to change.

I've been here before.

'Het heeft geen zin om ons te blijven excuseren voor het feit dat we te laat zijn en het te druk hebben. We moeten onze relatie tot tijd herzien. Er is iets uit balans'

uitput. De aarde, grondstoffen en de mens worden op dezelfde manier geconsumeerd."

SS *Mainstream*, de video die je voorstelt bij galerie Michel Rein, is zoals heel wat van je werk een maatschappijkritische reflectie over arbeid, tijd en onze bedrijfscultuur.

AL "Onze relatie tot tijd is problematisch. Ik durf haast niet meer zeggen: 'Sorry, het is zo druk' of 'Ik heb geen tijd'. Het heeft geen zin om ons te blijven excuseren voor het feit dat we te laat zijn en het te druk hebben. We moeten onze relatie tot tijd herzien. Er is iets uit balans. In *Mainstream* komt een manager voor die twee marathons per jaar loopt, per dag een half uur mediteert en een half uur zwemt. Hij gaat heel efficiënt door het leven. Hij wordt voorgesteld als een superheld. Maar het is dubbel. Hoe efficiënt kan je wel zijn?"

SS *NEIN WEIL WIR*, de video die je toont bij de Vrienden van het S.M.A.K. in de Vereniging, toont een debatsituatie. Op de bühne zit een meedogenloze kapitalist die, ondanks het feit dat er een zwaar onweer opsteekt ten gevolge van de klimaatverandering, gewoon blijft doordoen, blind voor de realiteit. De video heeft een heel mooi en verrassend einde. Dan laat je de geluidsopname horen van de kustwachter die de laffe kapitein van de Costa Concordia beveelt terug aan boord te gaan om mensen te redden. Maar die vindt steeds excuses om het niet te doen. Veelzeggend voor deze tijden? The boat is leaking, the captain lied?

AL "Als je dat fragment hoort, moet je haast huilen. Die film is eigenlijk mijn reactie op de zaak Monsanto en hun geheime communicatiepolitiek: 'Let nothing go'. Ze betaalden mensen om elke kritiek die het bedrijf online te beurt viel, te weerleggen door simpelweg te zeggen dat het niet waar was. 'Let nothing go' is wat wij als burgers zouden moeten doen. De zaken niet meer aanvaarden, maar reageren op dat soort wantoestanden."

SS Er is een duidelijke evolutie in je werk. Je eerste video's zijn eerder genrestudies, zoals een kerstdiner of een soap, terwijl de latere meer politiek zijn.

AL "Politiek is overal, ook op een kerstdiner. Je hebt kleine en grote politiek. Die spanning is er op elk niveau. Politiek moet niet iets buiten ons om zijn,

maar deel uitmaken van ons dagelijks leven. Politiek vindt ook plaats in de badkamer, wanneer je alleen bent en zaken met jezelf overlegt. Want er is ook een innerlijke democratie in elk van ons."

SS In januari volg je een residentie bij ISCP in New York. Maar eerst heb je in november nog een residentie in CAB in Brussel waar je een nieuwe video hebt gemaakt. Kan je daar iets meer over vertellen?

AL "Hubert Bornet van CAB heeft een collectie minimalistische kunst. Voor mijn video ben ik me beginnen afvragen wat minimalisme betekent. Ik ben op zoek gegaan naar de essentie van die stroming. Ik heb in CAB gefilmd toen de ruimte leeg was. In de video komt geen enkel minimalistisch werk voor. Ik heb naar de ruimte gekeken alsof het een sculptuur was, of een schilderij door de reflecties op beton en het licht op de muur."

SS Je vertrekt zo dadelijk naar Frankrijk om een nieuwe video te maken. Al een idee wat het gaat worden?

AL "Nee, niet echt (lacht). Ik ben elke keer een beetje bang, omdat ik niet precies weet wat ik ga doen. Maar ik blijf trouw aan mijn principe om alles te laten hangen van de omstandigheden. Ik denk dat ik ga werken rond religie. Ik ben abdijen gaan bezoeken. Het zijn de enige plekken waar je nog een leven kan leiden dat diametraal staat tegenover dat in *Mainstream*. In abdijen is er geen gespannen relatie tussen tijd en werk."

Ariane Loze, *Mainstream* tot 12 oktober in Galerie Michel Rein, Washingtonstraat 51A, Brussel. Open wo-za van 10u tot 18u, www.michelrein.com

NEIN WEIL WIR tot 20 oktober in De Vereniging, S.M.A.K., Jan Hoetplein 1, Gent/uitput. De aarde, grondstoffen en de mens worden op dezelfde manier geconsumeerd."

Ariane Loze, *Inner Landscape*, 2018, still, HD video met geluid, geproduceerd door 1st Riga Biennial of Contemporary Art (RBOCAI), *Everything Was Forever, Until It Was No More*.